

Πώς γράφεται μια επιστημονική εργασία

Ένας οδηγός ακαδημαϊκής γραφής

Μενέλαος Σαρρής

Εκδόσεις Δίσιγμα

Η ακαδημαϊκή γραφή αποτελεί ένα από τα πλέον σύνθετα είδη γραφής. Απαιτεί πλήθος δεξιοτήτων και γνώσεων, οι οποίες αποκομίζονται κυρίως μέσω της εμπειρίας και της διαβούλευσης. Παρά την ελπίδα οριστικής επιμόρφωσης, ζητούνται από τους φοιτητές και τους νέους κριτικούς να γνωρίζουν με ακρίβεια τις διαφορετικές πρακτικές πτυχές που συνθέτουν μια ολοκληρωμένη ακαδημαϊκή προσέγγιση, από τον σχεδιασμό έως και τη δημοσίευσή της.

Τον χαρακτήρα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης είναι συχνό το φαινόμενο νέων επιστημόνων να διακατέχονται από έλλειψη άγχος ή και φόβου, όταν καλούνται να συγγράψουν μια επιστημονική εργασία. Πώς θα βρω θέμα για την εργασία μου; Από πού θα ξεκινήσω; Τι θα πρέπει να μελετήσω; Πού θα εντοπίσω τις κατάλληλες πηγές; Πώς θα διαγράψω τις διαφορετικές απόψεις της εργασίας; Πώς θα διατυπώσω τις προτάσεις μου κριτικά; Πώς θα παρουσιάσω το αποτέλεσμα; Πώς θα παραθέσω τις βιβλιογραφικές αναφορές;

Στόχος του βιβλίου είναι να δώσει ολοκληρωμένες απαντήσεις σε παρόμοια ερωτήματα. Ο αναγνώστης θα έχει στη διάθεσή του έναν πρακτικό οδηγό με χρήσιμες πληροφορίες, που θα τον καθοδηγήσει σε όλα τα στάδια της απεικόνισης για την ολοκλήρωση μιας κρινητικής προσέγγισης από την αρχική ιδέα έως τη συγγραφή και τη δημοσίευσή μιας επιστημονικής εργασίας. Δίνεται έμφαση στον σχεδιασμό, τη δομή, την ανάπτυξη της επιχειρηματολογίας, την παρουσίαση των αποτελεσμάτων και την περιγραφή των κανόνων συγγραφής.

Απευθύνεται κυρίως σε φοιτητές προπτυχιακού και μεταπτυχιακού επιπέδου, υποψήφιος δάκτορας και νέους κριτικούς όλων των επιστημονικών κλάδων και εκάστης άλλης τεχνικής πτυχής της συγγραφής και της δημοσίευσής μιας επιστημονικής εργασίας.

- Είδη επιστημονικών εργασιών
- Δομική οργάνωση μιας επιστημονικής εργασίας
- Αξιολόγηση και διαχείριση των βιβλιογραφικών πηγών
- Γράψιμο συλλογής και παραθέσεων των βιβλιογραφικών αναφορών
- Σημεία γλώσσας και διατύπωσης στην επιστημονική έκθεση
- Ακαδημαϊκή γραφή και κριτικές συλλογές
- Διαδικασία δημοσίευσης επιστημονικών εργασιών

ΜΕΝΕΛΑΟΣ ΣΑΡΡΗΣ

Πώς γράφεται μια επιστημονική εργασία

ΜΕΝΕΛΑΟΣ ΣΑΡΡΗΣ

Πώς γράφεται μια επιστημονική εργασία

ΕΝΑΣ ΟΔΗΓΟΣ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ

Ο Μενέλαος Σαρρής υπηρετεί ως Εργαστηριακό Διάκτορο Γνωστικού Πεδίου (Ε.Δ.Π.) στο Τμήμα Επιστήμης της Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Εργασίας στο Παιδαγωγικό Παιχνίδι με τη διεύθυνση της «Εδαφοτή» της πρώτης ανάγνωσης και γραφής και τη «Εδαφοτή» της δεύτερης ανάγνωσης στις κοινωνικές επιστήμες. Έχει σπουδάσει στο Παιδαγωγικό και την Περιφερειακή Γνώση Ψυχολογία στο Πανεπιστήμιο Πατρών και στο Παιδαγωγικό Παιχνίδι (Π.Κ.) Αγορών με την παιδαγωγική έμφαση και τη στατιστική ανάλυση ποσοτικών δεδομένων και είναι συγγραφέας επιστημονικών άρθρων και βιβλίων.

Ερευνητικά εργαλεία

- ❖ Η ερευνητική διαδικασία, ανεξαρτήτως της ακολουθούμενης μεθοδολογίας, στηρίζεται στη χρήση ερευνητικών εργαλείων.
- ❖ **Ερευνητικά εργαλεία (research tools):** συγκεκριμένοι μηχανισμοί, όργανα ή στρατηγικές που αξιοποιούνται για την καταγραφή, τον χειρισμό και την ανάλυση των ερευνητικών δεδομένων.
- ❖ Οι ιδιότητες και τα χαρακτηριστικά των ερευνητικών εργαλείων ποικίλουν σημαντικά και διαφοροποιούνται σε κάθε επιστημονικό κλάδο.
- ❖ Στην επιστημονική έρευνα χρησιμοποιούνται έξι γενικά ερευνητικά εργαλεία:
  - Βιβλιογραφικές πηγές.
  - Ηλεκτρονικοί υπολογιστές.
  - Όργανα μέτρησης.
  - Στατιστικά εργαλεία.
  - Γραπτός και προφορικός λόγος.
  - Ανθρώπινος εγκέφαλος.

Είδη ερευνών ανάλογα με

Την χρησιμότητα ή τον σκοπό

- Βασική έρευνα (basic research)
- Εφαρμοσμένη έρευνα (applied research)
- Έρευνα δράσης (action research)

Τον στόχο ή το τελικό προϊόν

- Διερευνητική έρευνα (exploratory research)
- Σε βάθος ή οριστική έρευνα (conclusive research)
- Περιγραφική έρευνα (descriptive research)
- Αιτιώδης έρευνα (causal research)

Την προσέγγιση

- Πειραματική έρευνα (experimental research)
- Έρευνα πεδίου (field research)
- Εμπειρική έρευνα (empirical research)
- Θεωρητική έρευνα (theoretical research)
- Απαγωγική έρευνα (deductive research)
- Επαγωγική έρευνα (inductive research)
- Υποκειμενική έρευνα (subjective research)
- Αντικειμενική έρευνα (objective research)

- ❖ Οι επιστημονικές εργασίες απευθύνονται σε ένα συγκεκριμένο αναγνωστικό κοινό, το οποίο τις περισσότερες φορές αποτελείται από μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας.
- ❖ Επειδή εξυπηρετούν ειδικούς επιστημονικούς σκοπούς, διακρίνονται διαφορετικά είδη επιστημονικών εργασιών, ανάλογα με τον σκοπό ή το περιεχόμενό τους.
- ❖ Τα διαφορετικά είδη επιστημονικών εργασιών απαιτούν διαφορετικές προσεγγίσεις στην προετοιμασία, το στιλ ή το πρότυπο μορφοποίησης και το ύφος γραφής.

❖ Τα είδη των επιστημονικών εργασιών που συναντώνται συχνότερα στη βιβλιογραφία είναι τα παρακάτω:

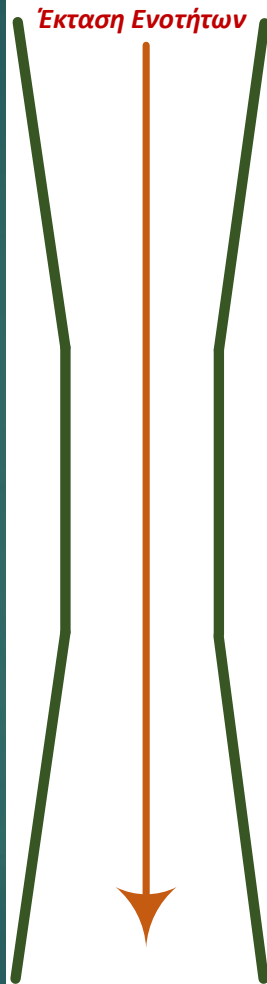
- Εργασία οδηγίων (tutorial paper).
- Ακαδημαϊκή έκθεση (academic essay).
- Εργαστηριακή (laboratory) και επιστημονική αναφορά (scientific report).
- Πτυχιακή εργασία (dissertation).
- Μεταπτυχιακή εργασία (master's dissertation).
- Διδακτορική διατριβή (doctoral thesis).
- Μεταδιδακτορική διατριβή (postdoctoral thesis).
- Μονογραφία (monograph).
- Εγχειρίδιο (textbook).
- Βιβλιοκριτική (book review) - βιβλιοπαρουσίαση (book presentation).
- Ανακοίνωση/εισήγηση σε επιστημονικό συνέδριο ή συμπόσιο (announcement at a scientific conference or symposium).
- Άρθρο σε επιστημονικό περιοδικό (article in a scientific journal).

Η τυπική δομή μιας επιστημονικής εργασίας

- ❖ Η τυπική δομή μιας επιστημονικής εργασίας, είναι γνωστή με το **ακρωνύμιο IMRaD** (από τις αγγλικές λέξεις Introduction, Methods, Results and Discussion).
- ❖ Αποτελεί μια άτυπη γενική συναίνεση μεταξύ των επιστημόνων για το ποιος είναι ο βέλτιστος τρόπος που θα επιτρέψει την αποτελεσματικότερη ομαδοποίηση και την παρουσίαση των πληροφοριών.
- ❖ Η δομή μιας επιστημονικής εργασίας έχει το σχήμα κλεψύδρας.
- ❖ Μία καλογραμμένη επιστημονική εργασία θα πρέπει να ακολουθεί μια προκαθορισμένη και προβλέψιμη αλλαγή από τα πλέον σημαντικά στοιχεία της, τα οποία απαιτούν λεπτομερέστερη ανάλυση, σε εκείνα που χρειάζονται συνοπτικότερη περιγραφή.

Τυπική δομή μιας επιστημονικής εργασίας

Εισαγωγικές σελίδες

Τίτλος

Στοιχεία συγγραφέα

Περίληψη

Λέξεις κλειδιά

Ευχαριστίες (μπορεί να γραφούν και στις τελευταίες σελίδες)

Εισαγωγή (Introduction)

Γενικό πλαίσιο εργασίας

Ειδικό επιστημονικό πεδίο αναφοράς και δήλωση της σημασίας του

Αναγνώριση του επιστημονικού κενού που καλύπτει η εργασία

Διατύπωση ερευνητικών ερωτημάτων που "συναντούν" το επιστημονικό κενό

Περίληψη της επιστημονικής προσέγγισης για την απάντηση στα ερευνητικά ερωτήματα

Παρουσίαση των κύριων ευρημάτων

Μεθοδολογία (Methodology)

Υλικά, συμμετέχοντες, χώρος διεξαγωγής της μελέτης, μαθηματικές τεχνικές που χρησιμοποιήθηκαν στην έρευνα κ.λπ.

Πειραματικές τεχνικές, τεχνικές παρατήρησης κ.ά. που χρησιμοποιήθηκαν στην έρευνα

Μέθοδοι ανάλυσης των δεδομένων

Αποτελέσματα (Results)

Αποτελέσματα πειραμάτων, παρατηρήσεων ή μοντελοποιήσεων (με κείμενο, πίνακες ή/και γραφήματα)

Σύγκριση αποτελεσμάτων

(π.χ. πειραμάτων vs. θεωρίας ή πειραματικής ομάδας vs. ομάδας ελέγχου κ.λπ.)

Συζήτηση (Discussion)

Ερμηνεία αποτελεσμάτων για την απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων

Εκτίμηση πιθανών αδυναμιών της έρευνας

Σχέση αποτελεσμάτων με την προϋπάρχουσα βιβλιογραφία

Συνέπειες/επιπτώσεις από την απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων

Προοπτικές/προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Τελευταίο μέρος

Ευχαριστίες (μπορεί να γραφούν και στις εισαγωγικές σελίδες)

Βιβλιογραφικές αναφορές

Παραρτήματα και συμπληρωματικό υλικό

Αρχεία δεδομένων

Εισαγωγικές σελίδες

- ❖ Μολονότι δεν αποτελούν μέρος της βασικής δομής του προτύπου IMRaD, επιτελούν μια ιδιαίτερη λειτουργία.
- ❖ Οι εισαγωγικές πληροφορίες μιας επιστημονικής εργασίας τη συνδέουν με την προϋπάρχουσα βιβλιογραφία και την καθιστούν γνωστή στην ευρύτερη επιστημονική κοινότητα.

Ευχαριστίες (acknowledgements)

Πρόλογος (foreword)

Εισαγωγικό σημείωμα (preface)

Πίνακας περιχομένων (table of contents)

Κατάλογος εικόνων/διαγραμμάτων/γραφημάτων (list of illustrations)

Κατάλογος πινάκων (list of tables)

Κατάλογος συντομύσεων (list of abbreviations)

Γλωσσάριο (glossary)

Περίληψη (abstract)

Αφιέρωση (dedication)

Ο τίτλος (title)

- ❖ Αποτελεί τη συντομότερη περίληψη της εργασίας.
- ❖ Ο τίτλος «... λειτουργεί ως διαφήμιση» και χρησιμοποιείται ως ατάκα (*pickup line*) που θα προσελκύσει, πιθανώς, τους ενδιαφερόμενους αναγνώστες» (Heard, 2016, p. 79).
- ❖ Ένας τίτλος, για να καταφέρει να επιτελέσει τον διαφημιστικό του ρόλο, θα πρέπει να διαθέτει τα παρακάτω βασικά χαρακτηριστικά:
  - Να είναι σύντομος.
  - Να είναι σαφής.
  - Να είναι δηλωτικός του περιεχομένου της εργασίας.
  - Να περιλαμβάνει λέξεις-κλειδιά.
  - Να κεντρίζει το ενδιαφέρον του αναγνώστη.

Τα είδη των τίτλων

Είδη τίτλων

```
graph TD; A[Είδη τίτλων] --- B[Περιγραφικοί ή ουδέτεροι (descriptive or neutral)]; A --- C[Δηλωτικοί (declarative)]; A --- D[Ερωτηματικοί (interrogative)]; A --- E[Δημιουργικοί ή συνδυαστικοί (creative or combined)];
```

Περιγραφικοί ή ουδέτεροι
(descriptive or neutral)

Δηλωτικοί
(declarative)

Ερωτηματικοί
(interrogative)

Δημιουργικοί ή συνδυαστικοί
(creative or combined)

Μορφοποίηση αρχικής σελίδας

- ❖ Οι επιστημονικές εργασίες που κατατίθενται σε ακαδημαϊκά ιδρύματα (π.χ. πτυχιακές εργασίες, διπλωματικές εργασίες, διδακτορικές διατριβές) ακολουθούν διαφορετικά πρότυπα μορφοποίησης (*formatting styles*).
- ❖ Τα περισσότερα πανεπιστήμια διαθέτουν σε ψηφιακή μορφή συγκεκριμένο υπόδειγμα (*template*), το οποίο καλούνται να ακολουθήσουν οι συγγραφείς για τη μορφοποίηση της αρχικής σελίδας.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ → Εκπαιδευτικό ίδρυμα
Σχολή Ανθρωπιστικών & Κοινωνικών Επιστημών → Σχολή
Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Εργασίας → Τμήμα

Πρόγραμμα Σπουδών/
Κατεύθυνση

Λογότυπος

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

Είδος εργασίας

Γλωσσικές δεξιότητες του αναδυόμενου γραμματισμού

Τίτλος εργασίας

Γεώργιος Αναγνώστου

Συγγραφέας

Επιβλέπων καθηγητής: Παναγιώτης Αποστόλου

Επιβλέπων καθηγητής

Συμβουλευτική
Επιτροπή

Πάτρα, Ιούνιος 2022

Τόπος και έτος
κατάθεσης της εργασίας

Learning to read in a shallow orthography: the effect of letter knowledge acquisition

Τίτλος εργασίας

Nell K. Duke¹, Alessandra E. Ward², P. David Pearson³

Συγγραφείς

¹ School of Education, University of Michigan

² School of Education, University of Michigan

³ Graduate School of Education, University of California, Berkeley

Ακαδημαϊκή υπαγωγή

We have no known conflict of interest to disclose.

Correspondence concerning this article should be addressed to Nell K. Duke, University of Michigan, School of Education, 610 East University Avenue, Ann Arbor, Michigan. Email: nkduke@umich.edu

Σημείωμα συγγραφέα

Το εισαγωγικό σημείωμα (preface)

- ❖ Συντάσσεται από τον ίδιο τον συγγραφέα και του δίνει τη δυνατότητα να εξηγήσει στους αναγνώστες τον σκοπό του βιβλίου.
- ❖ Αποτελεί, στην ουσία, μια επισκόπηση ή μια περίληψη της Εισαγωγής.
- ❖ Θεωρείται απαραίτητο στοιχείο μίας επανέκδοσης, καθώς ενημερώνει τους αναγνώστες για τις προσθήκες ή τις αλλαγές που έγιναν, συγκριτικά με τις παλαιότερες εκδόσεις του βιβλίου.
- ❖ Στις διπλωματικές εργασίες και τις διδακτορικές διατριβές, το εισαγωγικό σημείωμα, συνήθως, περιλαμβάνει πληροφορίες για τα κίνητρα που ώθησαν τον συγγραφέα να διεξάγει τη συγκεκριμένη μελέτη, αλλά και πληροφορίες για το θεωρητικό υπόβαθρο και τους σκοπούς της έρευνας.

Ο πίνακας περιεχομένων (table of contents)

- ❖ Διευκολύνει τους αναγνώστες στον εντοπισμό των κύριων ενοτήτων και των υποενοτήτων μιας επιστημονικής εργασίας.
- ❖ Αξιοποιείται περισσότερο σε επιστημονικά βιβλία, μεταπτυχιακές εργασίες και διδακτορικές διατριβές και λιγότερο στα επιστημονικά άρθρα.
- ❖ Περιλαμβάνει τα κεφάλαια, τις ενότητες και τις υποενότητες της εργασίας, καθώς και τον αριθμό της σελίδας που αντιστοιχεί στην αρχή κάθε ενότητας.
- ❖ Είναι συνοπτικός και οργανωμένος, ώστε να καθρεπτίζει τη δομή της επιστημονικής εργασίας.

Τίτλος Κεφαλαίου ← **1. ΠΡΟΣΕΓΓΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗ ΓΝΩΣΗ: Η ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ** 1

1.1. Η επιστημονική μέθοδος: ένα σύνολο πολλαπλών

συστηματικών στρατηγικών 2

Τίτλος ενότητας ←	1.1.1 Εντοπισμός ερευνητικού προβλήματος	4	→ Αριθμός σελίδας
	1.1.2 Καθορισμός του ερευνητικού πλαισίου	5	
	1.1.3 Διατύπωση της ερευνητικής υπόθεσης	6	
	1.1.4 Μεθοδολογικός σχεδιασμός	8	→ Γραμμή-οδηγός
	1.1.5 Συλλογή δεδομένων	10	
	1.1.6 Ανάλυση δεδομένων	14	
	1.1.7 Παρουσίαση αποτελεσμάτων	17	
	Λέξεις - κλειδιά	18	
	Πρόσθετα αναγνώσματα	18	
	Ασκήσεις - θέματα για συζήτηση	19	

Επίπεδο 1ο ← **2. ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΣΤΟΝ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ** 21

Επίπεδο 2ο ← **2.1. Κλάδοι της στατιστικής** 22

2.2. Η έννοια της μεταβλητής 23

Επίπεδο 3ο ← **2.2.1. Σταθερές - Μεταβλητές** 23

2.2.2. Είδη μεταβλητών 24

2.2.3. Είδη ποσοτικών μεταβλητών 26

Επίπεδο 4ο ← **2.2.3.1. Συνεχείς - ασυνεχείς μεταβλητές** 26

2.2.4. Ανεξάρτητες και Εξαρτημένες μεταβλητές 27

2.2.4.1. Ανεξάρτητες μεταβλητές 28

2.2.4.2. Εξαρτημένες μεταβλητές 29

2.2.4.3. Εξωγενείς μεταβλητές 30

2.2.4.4. Ενδιάμεσες μεταβλητές 31

Οι κατάλογοι εικόνων (list of illustrations) και πινάκων (list of tables)

- ❖ Χρησιμοποιούνται, συνήθως, σε επιστημονικά βιβλία, διδακτορικές διατριβές και διπλωματικές εργασίες.
- ❖ Στόχος τους είναι η οργανωμένη παρουσίαση του συνόλου των εικονογραφημένων στοιχείων που περιλαμβάνονται στην επιστημονική εργασία.
- ❖ Ως εικονογραφημένα στοιχεία λογίζονται οι εικόνες, οι φωτογραφίες, τα διαγράμματα, τα γραφήματα ή τα σχέδια που χρησιμοποιούνται από τον συγγραφέα για να παράσχουν συμπληρωματικές, στο κείμενο, πληροφορίες.
- ❖ Οι κατάλογοι εικόνων και πινάκων τοποθετούνται μετά τον πίνακα περιεχομένων και μόνο σε περιπτώσεις που η εργασία περιλαμβάνει πλήθος εικονογραφημένων στοιχείων.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1.1	Σχηματική απεικόνιση του πολυδομικού μοντέλου μνήμης των Waugh και Norman	7
Διάγραμμα 1.2	Σχηματική απεικόνιση του πολυδομικού μοντέλου μνήμης των Atkinson και Shiffrin	8
Διάγραμμα 1.3	Σχηματική απεικόνιση του ανθρώπινου μνημονικού συστήματος	11
Διάγραμμα 1.4	Σχηματική απεικόνιση του μοντέλου της μνήμης εργασίας των Baddeley και Hitch	32
Διάγραμμα 1.5	Σχηματική απεικόνιση των φάσεων αυτορρύθμισης	38
Διάγραμμα 1.6	Σχηματική απεικόνιση του αναθεωρημένου μοντέλου της μνήμης εργασίας	63
Διάγραμμα 1.7	Σχηματική απεικόνιση της ανάπτυξης της μνήμης εργασίας	87
Διάγραμμα 1.8	Ο κύκλος της βιωματικής μάθησης	119
Διάγραμμα 1.9	Σχηματική απεικόνιση της δομής της μακροπρόθεσμης μνήμης	123
Διάγραμμα 1.10	Σχηματική απεικόνιση του μοντέλου ιεραρχικών δικτύων	127
Διάγραμμα 1.11	Σχηματική απεικόνιση του μοντέλου εννοιολογικών δικτύων	129
Διάγραμμα 1.12	Σχηματική απεικόνιση του μοντέλου λεξικής και μη-λεξικής (υπο-λεξικής) επεξεργασίας των λέξεων	140

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1.1	Πλευρική απεικόνιση εγκεφάλου	2
Εικόνα 1.2	Εγκάρσια απεικόνιση εγκεφάλου	4
Εικόνα 1.3	Απεικόνιση κατάστασης συμφόρησης	12
Εικόνα 1.4	Απεικόνιση δραστηριότητας Lotto	20
Εικόνα 1.5	Απεικόνιση παιχνιδιού με κάρτες	21
Εικόνα 1.6	Απεικόνιση δραστηριοτήτων εντοπισμού οπτικών διαφορών	22
Εικόνα 1.7	Απεικόνιση δραστηριοτήτων εντοπισμού κρυμμένων αντικειμένων	23
Εικόνα 1.8	Απεικόνιση δραστηριοτήτων διαλογής και ταξινόμησης	23
Εικόνα 1.9	Απεικόνιση δραστηριότητας οπτικής ιχνηλάτησης	24
Εικόνα 1.10	Απεικόνιση δοκιμασίας ανάκλησης αρίθμησης	35
Εικόνα 1.11	Απεικόνιση δοκιμασίας ανάκλησης θέσης κύβων	53
Εικόνα 1.12	Απεικόνιση δοκιμασίας λαβύρινθου	53
Εικόνα 1.13	Απεικόνιση δοκιμασίας προσανατολισμού γραμμάτων	54

Ο κατάλογος συντομεύσεων (abbreviations) – Ακρωνυμίων (Acronyms)

- ❖ Χρησιμοποιούνται σε διάφορα σημεία του κειμένου, αλλά και στις βιβλιογραφικές αναφορές.
- ❖ Συνήθως, οι συγγραφείς περιορίζουν τη χρήση συντομεύσεων στα σημεία που αυτές είναι απαραίτητες, καθώς η συχνή χρήση τους μπορεί να δυσκολέψει τους αναγνώστες που δεν έχουν ειδίκευση στο θέμα.
- ❖ Η γενική οδηγία της Αμερικανικής Ψυχολογικής Εταιρείας (American Psychological Association) συνιστά την αποφυγή των συντομεύσεων, ωστόσο η παράθεσή τους κρίνεται αναγκαία σε δύο περιπτώσεις:
  - Η συντόμευση ή το ακρωνύμιο είναι ευρέως γνωστό στους αναγνώστες.
  - Η εξοικονόμηση χώρου είναι απολύτως απαραίτητη.

Η περίληψη (abstract)

- ❖ Αποτελεί στην ουσία τη μικρογραφία κάθε επιστημονικής εργασίας.
- ❖ Ενημερώνει τον αναγνώστη για το περιεχόμενο ολόκληρης της εργασίας.
- ❖ Αποτελεί το πρώτο τμήμα της εργασίας που θα διαβάσει ο πιθανός αναγνώστης, οι κριτές των επιστημονικών περιοδικών ή τα μέλη της εξεταστικής επιτροπής, αν πρόκειται για μεταπτυχιακή εργασία ή διδακτορική διατριβή.
- ❖ Σημειώνεται ότι ο τίτλος και η περίληψη μιας επιστημονικής εργασίας είναι οι δύο βασικές πληροφορίες που καταχωρίζονται στις ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες και τα ακαδημαϊκά αποθετήρια.

Η περίληψη (abstract)

- ❖ Τυπικά, ο συγγραφέας μία περίληψης θα πρέπει να απαντά σε τέσσερα βασικά ερωτήματα:
  - *Γιατί διενεργήθηκε η συγκεκριμένη έρευνα; Γιατί γράφω αυτή την επιστημονική εργασία;*
  - *Τι ακριβώς έκανα και πώς το έκανα;*
  - *Ποια είναι τα αποτελέσματά μου; Τι καινούργιο έκανα σε σχέση με τις προηγούμενες σχετικές έρευνες;*
  - *Ποιες είναι οι επιπτώσεις/εφαρμογές των ευρημάτων μου; Ποια είναι τα συμπεράσματα ή οι προτάσεις μου;*

Οι λέξεις-κλειδιά (keywords)

- ❖ Αξιοποιούνται από τα επιστημονικά περιοδικά, αλλά και τα ακαδημαϊκά ιδρύματα, για την καταλογογράφηση των εργασιών και την καταχώρισή τους σε αντίστοιχες βάσεις δεδομένων ή αποθετήρια.
- ❖ Στα περισσότερα επιστημονικά περιοδικά οι λέξεις-κλειδιά γράφονται με πλάγια γραφή.
- ❖ Οι λέξεις-κλειδιά που θα επιλεγούν οφείλουν να είναι ενδεικτικές των κυριότερων θεμάτων που παρουσιάζονται στην επιστημονική εργασία.
- ❖ Σε αρκετά επιστημονικά περιοδικά, κατά τη διαδικασία υποβολής της εργασίας, ο συγγραφέας καλείται να επιλέξει τις λέξεις-κλειδιά από ένα σύνολο συγκεκριμένων προτεινόμενων όρων.

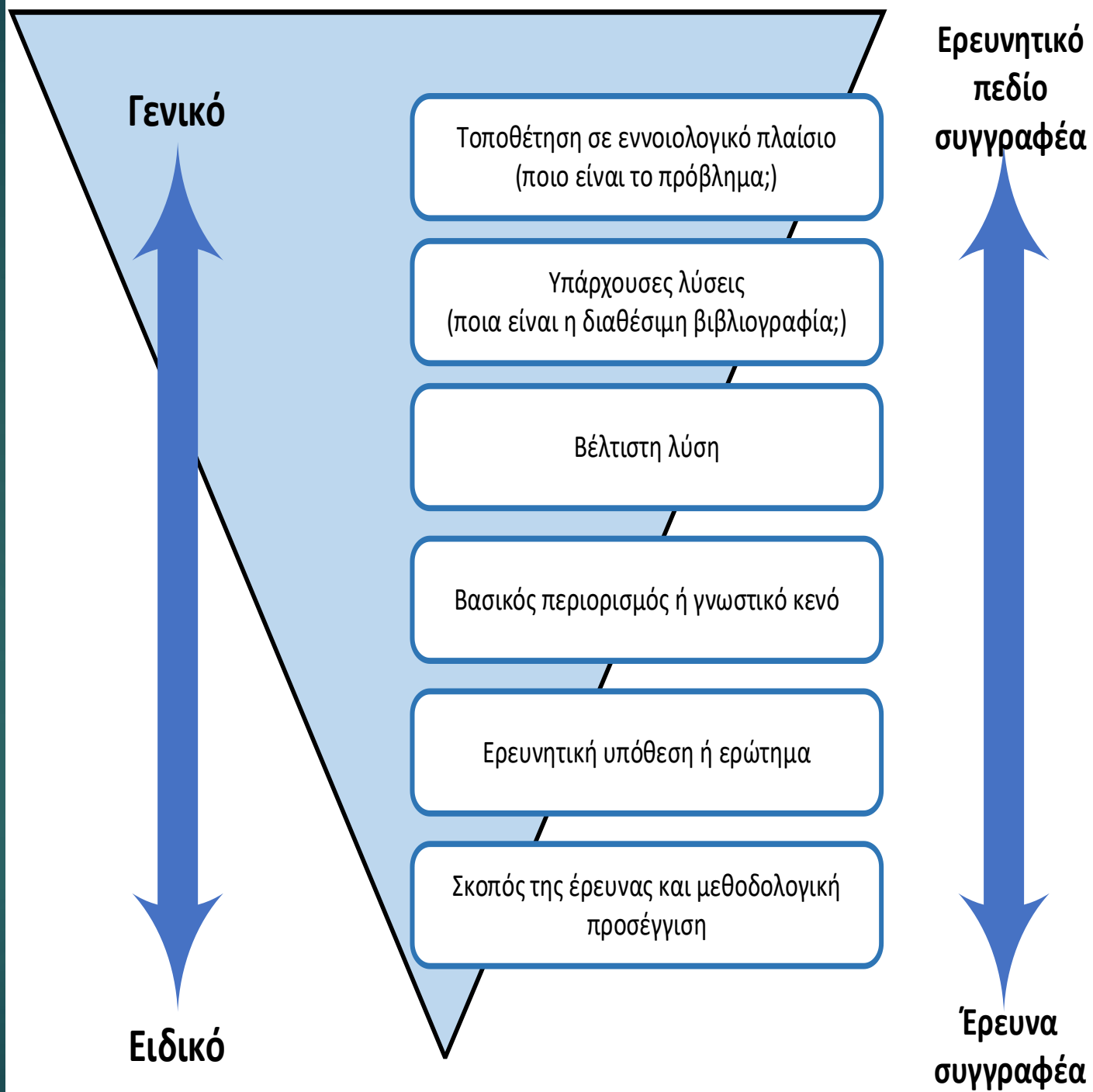
Εισαγωγή

- ❖ Στο τμήμα της Εισαγωγής παρουσιάζεται, με τη μεγαλύτερη δυνατή σαφήνεια, η φύση και το επιστημονικό πεδίο του υπό μελέτη ερευνητικού προβλήματος.
- ❖ Ο συγγραφέας κάνει την ανασκόπηση της συναφούς προϋπάρχουσας βιβλιογραφίας, οριοθετεί την έρευνά του και βοηθά τον αναγνώστη να κατανοήσει, αλλά και να αξιολογήσει τα αποτελέσματα της επιστημονικής μελέτης.
- ❖ Το τμήμα της Εισαγωγής διαδραματίζει έναν πολύ σημαντικό ρόλο σε μια επιστημονική εργασία, καθώς επιβεβαιώνει (ή όχι) τις λεπτομέρειες που παρατίθενται στα υπόλοιπα τμήματα (π.χ. Μεθοδολογία, Αποτελέσματα, Συζήτηση).

Η δομή της Εισαγωγής

- ❖ Σε γενικές γραμμές, ωστόσο, το τμήμα της Εισαγωγής μιας επιστημονικής εργασίας περιλαμβάνει τις παρακάτω πληροφορίες:
  - Ποιο είναι το ερευνητικό πρόβλημα;
  - Τι γνωρίζουμε μέχρι σήμερα;
  - Τι δεν γνωρίζουμε;
  - Τις πιθανές λύσεις του προβλήματος.
  - Την ερευνητική υπόθεση ή τα ερευνητικά ερωτήματα.
  - Τη μεθοδολογική προσέγγιση που θα ακολουθηθεί.
  - Τους περιορισμούς της έρευνας.
  - Τους επιδιωκόμενους στόχους.
  - Τη συμβολή της εργασίας στην προαγωγή της επιστημονικής γνώσης γύρω από το θέμα.

Μοντέλα ανάπτυξης της Εισαγωγής

- ❖ Στην επιστημονική κοινότητα συναντά κανείς δύο κύριες προσεγγίσεις ή μοντέλα για τον τρόπο ανάπτυξης της Εισαγωγής:
  - *Μοντέλο επίλυσης προβλήματος* (problem-solving model): περιγράφονται μια σειρά από υποενότητες, τις οποίες ο συγγραφέας θα πρέπει να παρουσιάσει.
  - *Μοντέλο δημιουργίας ερευνητικού χώρου* (Creating A Research Space): περιγράφεται η δήλωση του γενικού θέματος (establishing a territory), η δήλωση της σπουδαιότητας του προβλήματος (establishing a niche) και η επίλυση του προβλήματος (occupying a niche).

Βιβλιογραφική Ανασκόπηση (literature review)

- ❖ Αφορά τη σύνοψη της, σχετικής με το θέμα της εργασίας, προϋπάρχουσας γνώσης.
- ❖ Περιλαμβάνει το σύνολο των επιστημονικών πληροφοριών που συνέλεξε ο συγγραφέας μιας επιστημονικής εργασίας από τις διάφορες πηγές, όπως για παράδειγμα τα βιβλία ή τα επιστημονικά άρθρα που μελέτησε.
- ❖ Στα επιστημονικά άρθρα, το τμήμα της Βιβλιογραφικής Ανασκόπησης εντάσσεται στην ενότητα της Εισαγωγής και οργανώνεται με τέτοιο τρόπο, ώστε να προσφέρει τις απαραίτητες πληροφορίες για κάθε πτυχή των ερευνητικών ερωτημάτων.

Βιβλιογραφική Ανασκόπηση (literature review)

- ❖ Αντίθετα, σε μια μεταπτυχιακή εργασία ή μια διδακτορική διατριβή, ο συγγραφέας δομεί το τμήμα της Βιβλιογραφικής Ανασκόπησης με στόχο να:
  - Αποδείξει ότι κατανοεί την τρέχουσα επιστημονική γνώση και τα σύγχρονα ερευνητικά δεδομένα.
  - Αποδείξει ότι έχει μελετήσει ενδελεχώς τις κύριες θεωρίες και τη σχετική με το θέμα του γνώση.
  - Εντοπίσει το ερευνητικό κενό, στο οποίο θα εντάξει τη μελέτη.
  - Εντοπίσει «ασυνέπειες», διαφορές ή ελλείψεις στο επιστημονικό πεδίο αναφοράς του.
  - Εντοπίσει θέματα για μελλοντική έρευνα.
  - Εξηγήσει τη σημασία του ερευνητικού προβλήματος με το οποίο ασχολείται.
  - Εξηγήσει πώς η δική του μελέτη θα προσθέσει νέες πληροφορίες στην επιστημονική γνώση.

Ο σκοπός και οι στόχοι της έρευνας

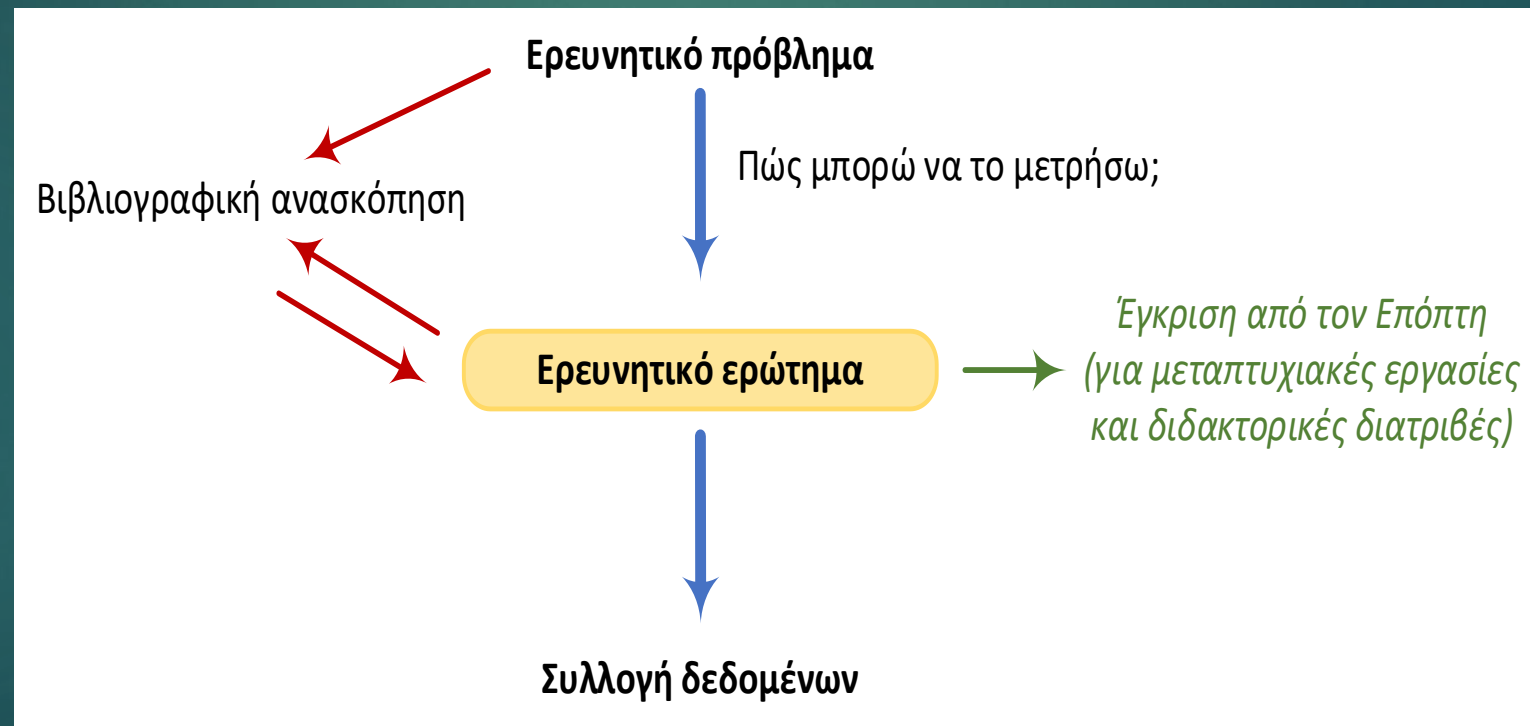
- ❖ **Ερευνητικός σκοπός (research aim):** μια γενική δήλωση που αναφέρεται στην πρόθεση του ερευνητή για το τι ελπίζει να επιτύχει με τη μελέτη του.
- ❖ Οι ερευνητικοί σκοποί δεν θα πρέπει να είναι πολύ συγκεκριμένοι, αλλά ούτε και πολύ γενικοί.
- ❖ Συνήθως, παρουσιάζονται σε μία πρόταση, όταν αφορούν άρθρα δημοσιευμένα σε επιστημονικά περιοδικά ή έχουν την έκταση μιας μικρής παραγράφου, όταν παρουσιάζονται σε μια μεταπτυχιακή εργασία ή μια διδακτορική διατριβή.

Ο σκοπός και οι στόχοι της έρευνας

- ❖ **Ερευνητικός στόχος (research objective):** είναι περισσότερο συγκεκριμένος και περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο θα επιτευχθεί ο ερευνητικός σκοπός.
- ❖ Αποτελεί μια σαφή δήλωση που περιγράφει τι ακριβώς επιχειρεί να πετύχει ο ερευνητής.
- ❖ Η παρουσίαση των ερευνητικών στόχων γίνεται με τη μορφή αριθμημένης λίστας, ενώ συνηθίζεται να αναφέρεται και το σκεπτικό του μεθοδολογικού σχεδιασμού που θα ακολουθηθεί.

Οι ερευνητικές υποθέσεις και τα ερευνητικά ερωτήματα

- ❖ Οι ερευνητικές υποθέσεις και τα ερευνητικά ερωτήματα διαμορφώνονται μετά από τη μελέτη της σχετικής με το θέμα βιβλιογραφίας.
- ❖ Ουσιαστικά, αντανακλούν τον σκοπό μιας μελέτης, αλλά και τη βασική ιδέα που κρύβεται πίσω από αυτή τη μελέτη.

Τύποι ερευνητικών ερωτημάτων

❖ Ποσοτικά ερευνητικά ερωτήματα

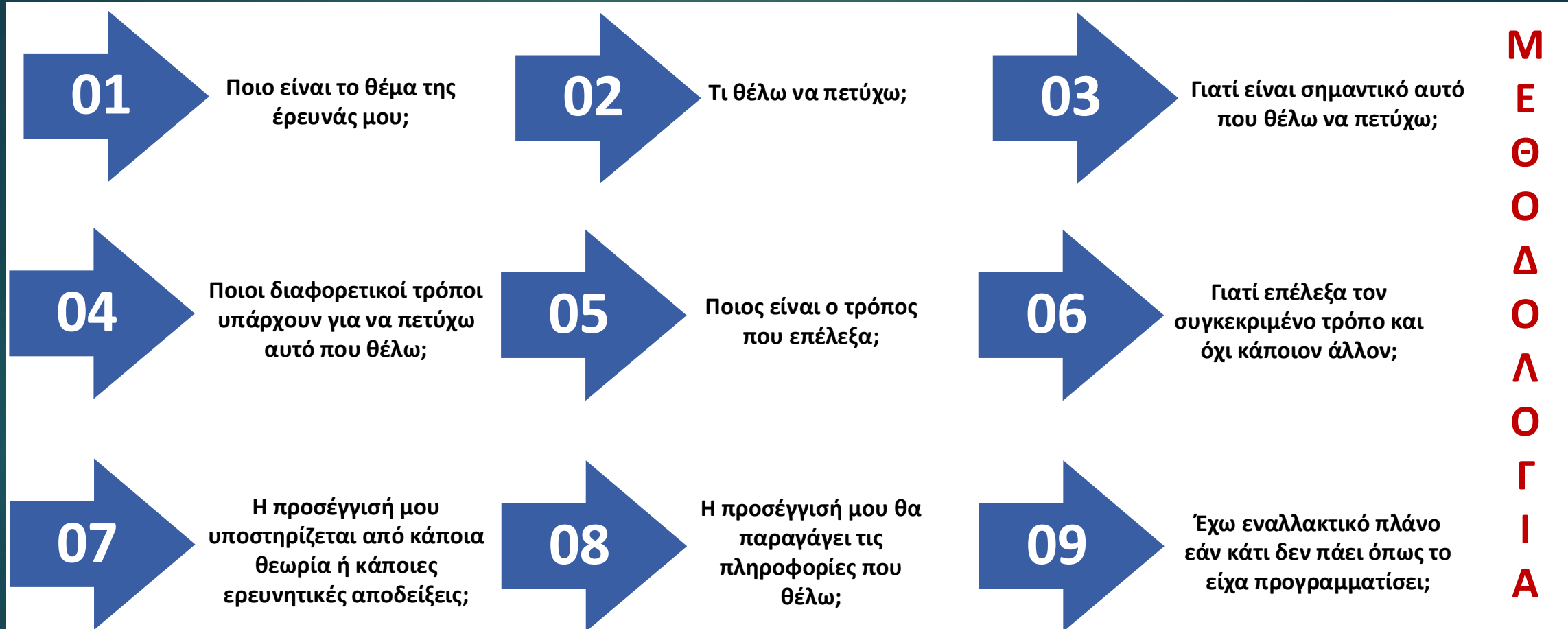
- Αξιοποιούνται για τη συλλογή μετρήσιμων δεδομένων για χαρακτηριστικά του πληθυσμού (= μεταβλητές) που μπορούν να ποσοτικοποιηθούν. Συγκριτικά με τα ποιοτικά ερευνητικά ερωτήματα, είναι περισσότερο συγκεκριμένα (specific) και άμεσα (direct). Τα δεδομένα που συλλέγει ο ερευνητής έχουν στατιστική αξία, περιέχουν στατιστικά αξιοποιήσιμες πληροφορίες δηλαδή.
- Οι κυριότεροι τύποι ποσοτικών ερευνητικών ερωτημάτων είναι οι παρακάτω:
  - Περιγραφικά ερευνητικά ερωτήματα (descriptive research questions).
  - Ερευνητικά ερωτήματα σύγκρισης (comparative research questions).
  - Ερευνητικά ερωτήματα συσχέτισης (correlational research questions).
  - Ερευνητικά ερωτήματα αιτιωδών σχέσεων (causation research questions).

Μεθοδολογία

- ❖ Στο τμήμα της Μεθοδολογίας (Methodology) ή των Μεθόδων (Methods) παρουσιάζονται πολύ σημαντικές πληροφορίες που αφορούν τον τρόπο που συλλέχθηκαν τα δεδομένα μιας επιστημονικής μελέτης.
- ❖ Αποτελεί ένα εξαιρετικά κρίσιμο τμήμα της εργασίας, καθώς συνδέει την εισαγωγή με τα αποτελέσματα.
- ❖ Βασικός σκοπός είναι να παρουσιαστεί με σαφήνεια, αλλά και ακρίβεια, η μεθοδολογική προσέγγιση που ακολούθησε ο ερευνητής στην εργασία του.

Σημαντικές ερωτήσεις για την επιλογή της βέλτιστης ερευνητικής μεθοδολογίας

❖ Στο τμήμα της Μεθοδολογίας παρουσιάζονται όλες οι σημαντικές τεχνικές πληροφορίες:

- Τη συλλογή των δεδομένων (data collection).
- Τη στρατηγική μέτρησης (measurement strategy).
- Το δειγματοληπτικό πλαίσιο (sampling frame).
- Την επιλογή του δείγματος (sample selection).
- Τα όργανα ή τα υλικά (instruments or materials).
- Τις διαδικασίες (procedures) που ακολουθήθηκαν.

- ❖ Το τμήμα της Μεθοδολογίας, συνήθως, περιλαμβάνει τέσσερις υποενότητες:
  - Συμμετέχοντες στην έρευνα (ή υποκείμενα της έρευνας).
  - Εργαλεία της έρευνας (π.χ. ειδικό λογισμικό, ερωτηματολόγια, τεστ δεξιοτήτων, πειραματικές διατάξεις κ.λπ.).
  - Ερευνητική διαδικασία.
  - Ερευνητικός σχεδιασμός.
  - Μέθοδος ανάλυσης των δεδομένων (στατιστικός έλεγχος των δεδομένων που συλλέχθηκαν).

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα

- ❖ Στην υποενότητα των Συμμετεχόντων (Participants) ή των Υποκειμένων (Subjects) ή των Ερωτηθέντων (Respondents) παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά του δείγματος (sample) που χρησιμοποιήθηκε στην έρευνα:
  - Μέγεθος του δείγματος (sample size).
  - Δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος (demographics):
    - Φύλο.
    - Ηλικία
    - Εθνικότητα.
    - Επάγγελμα.
    - Επίπεδο σπουδών.
    - Άλλα χαρακτηριστικά θεωρούνται απαραίτητα για την ανάλυση.

Δημογραφικά χαρακτηριστικά συμμετεχόντων

Χαρακτηριστικό	Τι αναφέρει ο ερευνητής
Ηλικία	<p>Παιδιά μεγάλης ηλικίας, έφηβοι και ενήλικες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μέση τιμή ηλικίας (σε χρόνια). • Εύρος και τυπική απόκλιση ηλικίας. <p>Παιδιά μικρής ηλικίας:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μέση τιμή ηλικίας (σε μήνες). • Εύρος και τυπική απόκλιση ηλικίας.
Φύλο	<ul style="list-style-type: none"> • Σύνολο ανδρών και γυναικών. • Σύνολο αγοριών και κοριτσιών.
Εθνικότητα	<p>Γενικά χαρακτηριστικά:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Φυλή. • Υπηκοότητα. • Μητρική γλώσσα.
Δειγματοληψία	<p>Πιθανοθεωρητική:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Απλή τυχαία δειγματοληψία (simple random sampling). • Συστηματική δειγματοληψία (systematic sampling). • Στρωματοποιημένη δειγματοληψία (stratified sampling). • Δειγματοληψία κατά συστάδες (cluster sampling). • Πολυσταδιακή δειγματοληψία (multistage sampling). <p>Μη-πιθανοθεωρητική:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δειγματοληψία ευκολίας (convenience sampling). • Δειγματοληψία αναλογίας (quota sampling). • Δειγματοληψία σκοπιμότητας (purposive sampling). • Εθελοντική δειγματοληψία (volunteer sampling). • Δειγματοληψία χιονοστιβάδας (snowball sampling).
Κίνητρο συμμετοχής	<ul style="list-style-type: none"> • Βαθμολογικό όφελος (για μαθητές, φοιτητές). • Βραβείο ή έπαινος. • Χρηματικές απολαβές. • Κανένα κίνητρο.

Τα υλικά και τα εργαλεία της έρευνας

- ❖ Στην υποενότητα των Εργαλείων της Έρευνας (Materials or Apparatus) περιγράφονται τα υλικά και τα εργαλεία μέτρησης που χρησιμοποιήθηκαν στην έρευνα.
- ❖ **Υλικά (materials):** διαγνωστικά τεστ, ερωτηματολόγια κ.λπ., τα οποία χρησιμοποιούνται για τη συλλογή δεδομένων (= μετρήσεων) είτε σε φυσική μορφή είτε παρουσιάζονται στην οθόνη του υπολογιστή.
- ❖ **Εξοπλισμός (apparatus):** τα εργαλεία (π.χ. χρονόμετρα, συσκευές απεικόνισης) που χρησιμοποιεί ο ερευνητής για να ελέγξει (= μετρήσει) μία μεταβλητή.

Τα υλικά και τα εργαλεία της έρευνας

- ❖ Τα υλικά και ο εξοπλισμός θα πρέπει να περιγραφούν με όσες λεπτομέρειες χρειάζονται για να μπορέσουν κι άλλοι ερευνητές να αναπαραγάγουν την έρευνα.
- ❖ Σε περιπτώσεις χρήσης σύνθετου εξοπλισμού ή ειδικών εργαλείων αξιοποιούνται εικόνες ή διαγράμματα, για να διευκολυνθεί ο αναγνώστης στην οπτικοποίηση κρίσιμων πληροφοριών.
- ❖ Απαιτείται η παράθεση των αναγκαίων ενδοκειμενικών βιβλιογραφικών παραπομπών, ώστε να τεκμηριωθεί επαρκώς η επιλογή των υλικών, του εξοπλισμού, αλλά και ο τρόπος συλλογής των μετρήσεων που αξιοποιήθηκαν στην εργασία.

Η ερευνητική διαδικασία

- ❖ Στην υποενότητα της Ερευνητικής Διαδικασίας (Research Procedure) παρουσιάζονται πληροφορίες για τον τρόπο διεξαγωγής της μελέτης.
- ❖ Περιγράφεται βήμα-βήμα πώς διενεργήθηκε η μελέτη.
- ❖ Αναφέρονται πληροφορίες για:
  - Τις οδηγίες που δόθηκαν στους συμμετέχοντες (instructions to participants).
  - Τον τρόπο χειρισμού των ανεξάρτητων μεταβλητών (independent variables).
  - Τον τρόπο μέτρησης των εξαρτημένων μεταβλητών (dependent variables).
  - Τον τρόπο ελέγχου των εξωγενών μεταβλητών (extraneous variables).
  - Τις διαδικασίες τυχαιοποίησης (randomization procedures).
  - Τις πειραματικές συνθήκες (experimental conditions).

Η ερευνητική διαδικασία

- ❖ Στην υποενότητα της ερευνητικής διαδικασίας, συνήθως, ο ερευνητής αναφέρει τα παρακάτω στοιχεία:
  - Τις μεταβλητές της μελέτης (ανεξάρτητες και εξαρτημένες).
  - Τον τρόπο μέτρησης ή χειρισμού των μεταβλητών.
  - Τις συνθήκες (conditions) που θέλει να ελέγξει/συγκρίνει.
  - Τις ομάδες (groups) που θέλει να ελέγξει/συγκρίνει.
  - Τον τρόπο τοποθέτησης των συμμετεχόντων στις ομάδες της έρευνας.
  - Τον ρόλο του ερευνητή στη διαδικασία συλλογής των δεδομένων.
  - Τις οδηγίες που δόθηκαν στους συμμετέχοντες.
  - Τις δραστηριότητες που εκτέλεσαν οι συμμετέχοντες.

Ο ερευνητικός σχεδιασμός

- ❖ Περιγράφεται η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για τη συλλογή των δεδομένων μιας μελέτης.
- ❖ Συχνά, το τμήμα του ερευνητικού σχεδιασμού παρουσιάζεται σε ξεχωριστή ενότητα.

Στοιχεία που αναφέρονται στην υποενότητα του Ερευνητικού Σχεδιασμού

Στοιχεία	Ενδεικτικές πληροφορίες που αναφέρονται
Σχεδιασμός	<ul style="list-style-type: none"> • Πειραματικός σχεδιασμός (π.χ. σχεδιασμός μεταξύ των ομάδων). • Ημι-πειραματικός σχεδιασμός (π.χ. σχεδιασμός χρονοσειράς). • Προ-πειραματικός σχεδιασμός (π.χ. μελέτη περίπτωσης). • Στατιστικός σχεδιασμός (π.χ. σχεδιασμός λατινικού τετραγώνου). • Μεικτός σχεδιασμός (mixed design). • Συσχετιστικός σχεδιασμός (correlational design).
Μεταβλητές	<ul style="list-style-type: none"> • Ανεξάρτητες μεταβλητές. • Εξαρτημένες μεταβλητές. • Εξωγενείς μεταβλητές. • Ενδιάμεσες μεταβλητές. • Παρεμβαίνουσες ή παρεμβάλλουσες μεταβλητές.
Τοποθέτηση συμμετεχόντων	<ul style="list-style-type: none"> • Τυχαία τοποθέτηση στις ομάδες (random assignment). • Συστηματική τοποθέτηση στις ομάδες (systematic assignment). • Τοποθέτηση βάσει προκαθορισμένων χαρακτηριστικών (π.χ. βάσει φύλου, ηλικίας κ.λπ.).

Η μέθοδος ανάλυσης των δεδομένων

- ❖ Στο συγκεκριμένο τμήμα μιας επιστημονικής εργασίας περιγράφεται η μέθοδος που ακολούθησε ο ερευνητής για την επεξεργασία των πληροφοριών/δεδομένων που συνέλεξε.
- ❖ Στις ποσοτικές μεθόδους έρευνας θεωρείται υποχρεωτική η παρουσίαση στατιστικών αναλύσεων για τα δεδομένα μιας μελέτης.
- ❖ Στις ποιοτικές μεθόδους ο ερευνητής χρησιμοποιεί μη-στατιστικά δεδομένα για την ερμηνεία των κοινωνικών φαινομένων.
- ❖ Οι ποσοτικές μέθοδοι δίνουν έμφαση στην επεξεργασία και τη στατιστική ανάλυση αριθμητικών δεδομένων.
- ❖ Οι ποιοτικές μέθοδοι ανάλυσης, συνήθως, κωδικοποιούν τις πληροφορίες (= δεδομένα) σε κατηγορίες, ώστε να προκύψουν συνδέσεις με κάποια θεωρία.

Αποτελέσματα

- ❖ Το τμήμα των Αποτελεσμάτων (Results) αποτελεί στην ουσία την **ψυχή** μιας επιστημονικής εργασίας.
- ❖ Οι περισσότεροι έμπειροι ερευνητές γράφουν το τμήμα των αποτελεσμάτων πριν από το τμήμα της εισαγωγής.
- ❖ Με αυτόν τον τρόπο είναι ευκολότερο να εστιάσουν σε συγκεκριμένες βιβλιογραφικές αναφορές, οι οποίες σχετίζονται με τη δική τους μελέτη.
- ❖ Στο τμήμα των αποτελεσμάτων αναφέρονται όλα τα στοιχεία (= δεδομένα) που απαιτούνται, προκειμένου να επιβεβαιωθούν ή να απορριφθούν οι ερευνητικές υποθέσεις.
- ❖ Η ακολουθία παρουσίασης των αποτελεσμάτων καθορίζεται από τη δομή του τμήματος της μεθοδολογίας.

-
- ❖ Η δομή του τμήματος των αποτελεσμάτων περιλαμβάνει τις:
    - Πρωταρχικές υποθέσεις (primary hypotheses).
    - Δευτερεύουσες υποθέσεις (secondary hypotheses).
    - Διερευνητικές υποθέσεις (exploratory hypotheses).
  - ❖ Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων ξεκινά από τα πιο γενικά ευρήματα και καταλήγει στα πιο ειδικά.
  - ❖ Σε κάθε υποενότητα παρουσιάζεται ο σκοπός μιας πειραματικής διαδικασίας ή μιας ερευνητικής τεχνικής, η μεθοδολογική προσέγγιση που ακολουθήθηκε και τα δεδομένα που προέκυψαν από τις σχετικές αναλύσεις (π.χ. αποτελέσματα στατιστικών αναλύσεων, πίνακες, γραφικές παραστάσεις κ.λπ.).

Συζήτηση

- ❖ Το τμήμα της Συζήτησης (Discussion) στοχεύει στην επισήμανση του τρόπου με τον οποίο τα δεδομένα, που συνέλεξε ο ερευνητής, απαντούν στα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν εξαρχής.
- ❖ Θεωρείται ως το πλέον απαιτητικό (challenging) και δύσκολο τμήμα μιας επιστημονικής εργασίας.
- ❖ Η ανάπτυξη της συζήτησης γίνεται αρθρωτά, σε στάδια που περιλαμβάνουν:
  - Την περίληψη των επιστημονικών ευρημάτων.
  - Τον σχολιασμό για το εάν τα αποτελέσματα ήταν αναμενόμενα ή μη.
  - Τη σύγκριση των αποτελεσμάτων με προηγούμενα επιστημονικά ευρήματα.
  - Την ερμηνεία των αποτελεσμάτων (μέσω της σύγκρισης με κάποια θεωρία ή μοντέλο).
  - Τη διατύπωση υποθέσεων για τη γενικευσιμότητά τους.

Ερωτήσεις που πρέπει να απαντηθούν στο τμήμα της Συζήτησης

Ερώτηση	Σημασία ερώτησης
Τα αποτελέσματα της παρούσας εργασίας συμφωνούν με τα ευρήματα των παλαιότερων μελετών και της υπάρχουσας θεωρίας;	<ul style="list-style-type: none"> • Η παρούσα εργασία εντοπίζει τους περιορισμούς ή επιχειρεί να διορθώσει τις ατέλειες των προηγούμενων ερευνών. • Η παρούσα εργασία εντοπίζει τα ισχυρά σημεία ή τις αδυναμίες της υπάρχουσας θεωρίας.
Υπάρχουν κάποια μη αναμενόμενα αποτελέσματα; Γιατί προέκυψαν αυτά;	<ul style="list-style-type: none"> • Πιθανά μη αναμενόμενα αποτελέσματα μπορούν να οδηγήσουν σε νέες ερευνητικές προσπάθειες.
Γιατί τα ευρήματα θεωρούνται σημαντικά;	<ul style="list-style-type: none"> • Η παρούσα εργασία επεκτείνει την υπάρχουσα επιστημονική γνώση.
Ποιες είναι οι πρακτικές εφαρμογές/ επιπτώσεις της έρευνας;	<ul style="list-style-type: none"> • Η παρούσα εργασία προσφέρει λύσεις σε πρακτικά προβλήματα της καθημερινής ζωής. Επιπλέον, δεν παρέχει μόνο νέα γνώση, αλλά υποστηρίζει και νέες ερευνητικές προσπάθειες.

Συμπεράσματα

- ❖ Το τμήμα των Συμπερασμάτων (Conclusions) αποτελεί το τελευταίο τμήμα της εργασίας που θα διαβάσουν οι αναγνώστες και οι κριτές.
- ❖ Το τμήμα των συμπερασμάτων συνθέτει όλα τα σημαντικά στοιχεία μιας επιστημονικής εργασίας, σε μία σχετικά σύντομης έκτασης ενότητα, τα οποία και τελικά θα αποκομίσει ο αναγνώστης.
- ❖ Ο συγγραφέας οφείλει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικός στον τρόπο που θα δομήσει και θα παρουσιάσει τα συμπεράσματα της εργασίας του.
- ❖ Στόχος του συγκεκριμένου τμήματος είναι να παράσχει στον αναγνώστη τους γενικούς ισχυρισμούς που μπορούν να υποστηριχθούν από τα ευρήματα της εργασίας.

❖ Θεωρείται σημαντικό να καταφέρει ο συγγραφέας:

- Να αποδώσει με πειστικότητα όλα τα σημαντικά μηνύματα που προκύπτουν από την εργασία του.

- Να παραθέσει τις προτάσεις του για την ερευνητική προοπτική του υπό μελέτη θέματος.

❖ Το τμήμα των συμπερασμάτων μιας επιστημονικής εργασίας περιλαμβάνει:

- Μια σύντομη επανάληψη των κυριότερων ευρημάτων, υπογραμμίζοντας πώς αυτά (= τα ευρήματα) προάγουν την έως σήμερα επιστημονική γνώση.

- Μια τελική κρίση/αξιολόγηση της σπουδαιότητας και της σημασίας των ευρημάτων, καθώς και τις πιθανές επιπτώσεις ή τις εφαρμογές που ενδέχεται να έχουν.

Οι τελευταίες σελίδες

Οι βιβλιογραφικές αναφορές

- ❖ Παρουσιάζονται, με αλφαβητική σειρά, όλες οι βιβλιογραφικές πηγές που αξιοποίησε ο συγγραφέας στη μελέτη του.
- ❖ Ως βιβλιογραφικές πηγές (bibliographic sources) λογίζονται τα επιστημονικά άρθρα, τα βιβλία, οι ιστοσελίδες κ.ά.
- ❖ Οι βιβλιογραφικές αναφορές δείχνουν την «... ακαδημαϊκή καταγωγή [= ποιότητα] ενός ερευνητή» (Schwartz, Landrum & Gurung, 2021, p. 120).
- ❖ Επιδεικνύουν την ικανότητά του:
  - (α) Να εντοπίζει πηγές.
  - (β) Να αναλύει τη σχετικότητα που αυτές έχουν με την εργασία του.
  - (γ) Να συνθέτει επαγωγικά τα ευρήματα των προηγούμενων μελετών, ώστε να τεκμηριώσει την εργασία του και να προάγει την επιστημονική γνώση.

Αναζήτηση βιβλιογραφικών πηγών

Κατάλογος δημοφιλών μηχανών αναζήτησης και βάσεων δεδομένων

Μηχανές αναζήτησης

Google Scholar: <https://scholar.google.com/>
Google: www.google.com/
Yahoo: <https://yahoo.com/>
Ask.com: <https://uk.ask.com/>
AOL: www.aol.co.uk/
Bing: www.bing.com/
DuckDuckGo: <https://duckduckgo.com/>
Lycos: www.lycos.com/
WolframAlpha: www.wolframalpha.com/
Yandex: <https://yandex.com/>
MSN: <https://www.msn.com>
Webcrawler: <https://www.webcrawler.com>

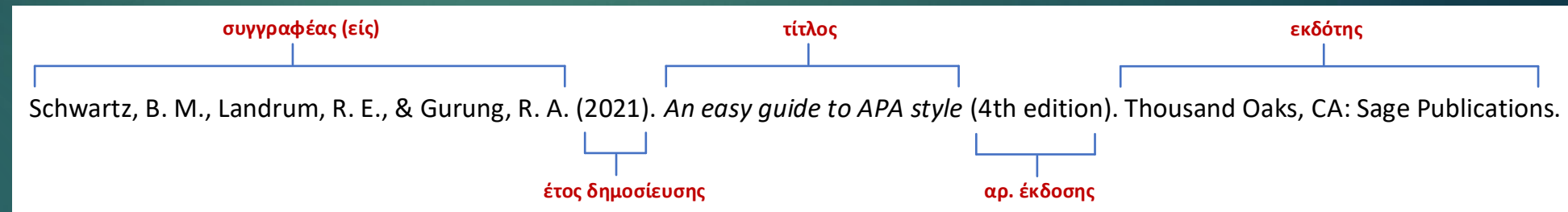
Ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων

Scopus: www.elsevier.com/
PsycINFO: www.apa.org/pubs/databases/psycinfo/
ERIC: www.ebsco.com/products/research-databases/eric
CINAHL: <https://health.ebsco.com/products/the-cinahl-database>
Web of Science: <https://clarivate.libguides.com/home>
IBSS: <https://proquest.libguides.com/IBSS>
ASSIA: <https://proquest.libguides.com/assia>
Sociological Abstracts: <https://proquest.libguides.com/SocAbs>
ProQuest: www.proquest.com/libraries/academic/dissertations-theses
Kopernio: <https://kopernio.com/>
PubMed: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
Cochrane: <https://www.cochranelibrary.com/>
UNESCO: <http://www.unesco.org>
OCLC: <http://www.oclc.org/>
Β.Π.Π.: <https://library.upatras.gr/>
Ε.Α.Π.: <http://lib.eap.gr>
Ε.Κ.Τ.: <http://www.ekt.gr>

Βιβλιογραφικές αναφορές

❖ Υπάρχουν πέντε βασικοί λόγοι για τους οποίους απαιτείται να χρησιμοποιήσουμε ενδοκειμενικές βιβλιογραφικές παραπομπές (citations) σε μια επιστημονική εργασία:

- Αναγνώριση.
- Ακρίβεια.
- Σύνδεση.
- Προαγωγή.
- Πεδίο αναφοράς.

Πρότυπα βιβλιογραφικών αναφορών

- ❖ Στον χώρο της ακαδημαϊκής γραφής και των επιστημονικών εκδόσεων αξιοποιούνται πολλά διαφορετικά συστήματα ή πρότυπα παράθεσης των βιβλιογραφικών αναφορών (referencing styles) και των ενδοκειμενικών βιβλιογραφικών παραπομπών.
- ❖ Διαφοροποιούνται ανάλογα με το επιστημονικό πεδίο αναφοράς.
- ❖ Παρά τις μικρές διαφορές, η παράθεση των βιβλιογραφικών αναφορών περιλαμβάνει τις ίδιες πληροφορίες (π.χ. επώνυμο συγγραφέα, ημερομηνία έκδοσης, τίτλο εργασίας κ.λπ.).

Το πρότυπο APA

- ❖ Το πρότυπο APA (American Psychological Association) αποτελεί το πλέον διαδεδομένο πρότυπο συγγραφής επιστημονικών εργασιών στις επιστήμες της Ψυχολογίας, των Κοινωνικών και των Ανθρωπιστικών Επιστημών.
- ❖ Περιλαμβάνει τρία επίπεδα μορφοποίησης μιας επιστημονικής εργασίας.
  - **1^ο επίπεδο:** δομή.
  - **2^ο επίπεδο:** χρήση της γλώσσας και εκφραστικά χαρακτηριστικά (δηλ. συγγραφικό στιλ).
  - **3^ο επίπεδο:** θέματα μορφοποίησης, στίξης κ.λπ.

Παράδειγμα ενδοκειμενικών βιβλιογραφικών παραπομπών

substantial correlates and predictors of decoding skills (e.g., Wagner & Torgesen, 1987; Wagner, Torgesen, & Rashotte, 1994). Prior to formal reading instruction, young students are developing phonological awareness and alphabet knowledge, as well as other early literacy skills that are related to later decoding skills following formal reading instruction (Lonigan, Burgess, Anthony, & Barker, 1998; Lonigan et al., 2009; National Institute for Literacy, 2008; Whitehurst & Lonigan, 1998). Reading comprehension takes advantage of the reader's ability to understand language. In most languages, written language and spoken language have high levels of overlap in their basic structure. Longitudinal studies have indicated that linguistic comprehension skills from early childhood predict reading comprehension at the end of elementary school (Catts et al., 2015; Language and Reading Research Consortium & Chiu, 2018; Mancilla-Martinez & Lesaux, 2010; Storch & Whitehurst, 2002; Verhoeven & van Leeuwe, 2008). The developmental precursors to skilled reading are present prior to school entry. Consequently, differences between children in the development of these skills forecast later differences in reading skills and are useful for identifying young students' risk for reading difficulties.

who are having difficulties with learning to read or who have an identified reading disability (Ehri, Nunes, Stahl, & Willows, 2001; Gersten et al., 2008). Additionally, providing students with frequent opportunities to read connected text supports the development of word-reading accuracy and fluency, as well as comprehension skills (Foorman, Beyler, et al., 2016; Therrien, 2004).

Similarly, a number of instructional activities to promote the development of reading comprehension have strong or moderate supporting evidence based on WWC standards. For younger students, teaching how to use comprehension strategies and how to utilize the organizational structure of a text to understand, learn, and retain content supports better reading comprehension (Shanahan et al., 2010). For older students, teaching the use of comprehension strategies also enhances reading comprehension (Kamil et al., 2008), as does explicit instruction in key vocabulary, providing opportunities for extended discussion of texts and providing instruction on foundational reading skills when students lack these skills; such instructional approaches are also effective for students with significant reading difficulties (Berkeley et al., 2010; Kamil et al., 2008).

Παράδειγμα βιβλιογραφικών αναφορών

- Katz L., Frost R. (1992). The reading process is different for different orthographies: The orthographic depth hypothesis. In Frost R., Katz L. (Eds.), *Orthography, Phonology, Morphology, and Meaning* (Vol. 94, pp. 67–84). Amsterdam, The Netherlands: Elsevier Science. [Crossref](#)
- Keenan J. M., Betjemann R. S. (2006). Comprehending the gray oral reading test without reading it: Why comprehension tests should not include passage-independent items. *Scientific Studies of Reading*, 10, 363–380. [Crossref](#)
- Keenan J. M., Meenan C. E. (2014). Test differences in diagnosing reading comprehension deficits. *Journal of Learning Disabilities*, 47, 125–135. [Crossref PubMed](#).
- Kendall J. (2012). *The forgotten founding father: Noah Webster's obsession and the creation of an American culture*. New York, NY: Berkeley Books.

Παράδειγμα ενδοκειμενικών βιβλιογραφικών παραπομπών

Combined treatment with medication and individual or group cognitive behavioral therapy has demonstrated significant benefits over medication alone.¹⁶⁻²⁰ Previous pilot clinical trials have evaluated a specific cognitive group psychotherapy (GPT) program for adult ADHD.²¹⁻²⁴ Moderate effect sizes^{23,24} of these and other psychotherapy concepts have been demonstrated.^{23,25,26} However, these studies have not systematically controlled for medication and include either medicated or mixed (ie, with and without medication) patient samples. To our knowledge, the only available data come from a pilot trial that revealed a nonsignificant benefit for patients treated with stimulants vs placebo.²⁷ Thus, the effect of medication on the outcomes of psychological therapy is still largely unknown.

Specific cognitive behavioral programs have been proven more effective than unspecific control conditions (eg, relaxation, supportive therapy, and discussion groups) for adult ADHD.^{23,25,26} However, the effectiveness of a highly structured group program vs a less specific treatment, eg, clinical management (CM), which simulates practice care in an opti-

Eligible patients were randomized in batches of 14 or 15 at a time (1 × 12, 1 × 16). The randomization allowed for GPT in groups of 6 to 9 patients. Either GPT or CM plus a medication number (used to allocate either methylphenidate or placebo) was centrally assigned.^{21,30} Treatments were allocated in a 1:1:1:1 ratio, stratified in blocks of 4 within the center (block size was kept confidential to help ensure concealment; the protocol stated that it was variable). Blocks were sequentially combined for application to patient batches. For patients and therapists, the study was blinded for medication and open for assignment to GPT or CM. Observers rating ADHD symptoms (ADHD-DC, Conners Adult ADHD Rating Scale [CAARS] long German version,³⁶⁻³⁹ and CGI) were blinded to treatment allocation.

Procedures

Following randomization and baseline assessment, participants received methylphenidate hydrochloride (sustained release; initial dosage of 10 mg/d; titration with 10 mg/wk over 6 weeks up to 60 mg/d; individual dosage

Παράδειγμα βιβλιογραφικών αναφορών

REFERENCES

1. Volkow ND, Swanson JM. Clinical practice: adult attention deficit-hyperactivity disorder. *N Engl J Med*. 2013;369(20):1935-1944.
2. Fayyad J, De Graaf R, Kessler R, et al. Cross-national prevalence and correlates of adult attention-deficit hyperactivity disorder. *Br J Psychiatry*. 2007;190:402-409.
3. American Psychiatric Association. *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*. 5th ed. Washington, DC: American Psychiatric Association; 2013.
4. Biederman J. Impact of comorbidity in adults with attention-deficit/hyperactivity disorder. *J Clin Psychiatry*. 2004;65(suppl 3):3-7.
5. Mannuzza S, Klein RG, Bessler A, Malloy P, LaPadula M. Adult psychiatric status of hyperactive boys grown up. *Am J Psychiatry*. 1998;155(4):493-498.
6. Wilens TE, Dodson W. A clinical perspective of attention-deficit/hyperactivity disorder into adulthood. *J Clin Psychiatry*. 2004;65(10):1301-1313.

Παράθεση ενδοκειμενικών βιβλιογραφικών παραπομπών σύμφωνα με το πρότυπο ΑΡΑ

- ❖ Σύμφωνα με το πρότυπο ΑΡΑ, οι βιβλιογραφικές ενδοκειμενικές αναφορές ή παραπομπές (in-text citations) λαμβάνουν δύο μορφές:
  - *Τις αφηγηματικές παραπομπές (narrative citations).*
  - *Τις παρενθετικές παραπομπές (parenthetical citations).*

Παρουσίαση βιβλιογραφικών αναφορών σύμφωνα με το πρότυπο APA

- ❖ Στο τέλος κάθε επιστημονικής εργασίας ο συγγραφέας παραθέτει τη λίστα των βιβλιογραφικών αναφορών (references).
- ❖ Η παράθεση των βιβλιογραφικών αναφορών παρέχει στους αναγνώστες τη δυνατότητα να εντοπίσουν και να αναζητήσουν όλες τις επιστημονικές μελέτες που αξιοποιήθηκαν σε μια επιστημονική εργασία.
- ❖ Όλες οι βιβλιογραφικές αναφορές περιλαμβάνουν πληροφορίες για τέσσερα βασικά στοιχεία:
  - Τον συγγραφέα της επιστημονικής εργασίας.
  - Το έτος έκδοσης της επιστημονικής εργασίας.
  - Τον τίτλο της επιστημονικής εργασίας.
  - Την πηγή της επιστημονικής εργασίας.

Παράδειγμα βιβλιογραφικής αναφοράς και εντοπισμού πηγής

Έτος δημοσίευσης
Πότε δημοσιεύτηκε η
συγκεκριμένη εργασία;

Πηγή
Πού μπορώ να αναζητήσω
τη συγκεκριμένη εργασία;

READING & WRITING QUARTERLY
2022 VOL. 38, NO. 5, 436-453
<https://doi.org/10.1080/10573569.2021.1972880>

Check for updates

The Relation Among Phonological Processing, Oral and Silent Reading Fluency, and Reading Comprehension for Students with Dyslexia: A Longitudinal Investigation

Melissa F. Robinson^a and Elizabeth B. Meisinger^b

^aUniversity of Virginia School of Education and Human Development, University of Virginia, Charlottesville, VA, USA; ^bUniversity of Memphis, Memphis, TN, USA

Συγγραφέας
Ποιος είναι υπεύθυνος για
τη συγκεκριμένη εργασία;

Τίτλος
Πώς καλείται η
συγκεκριμένη εργασία;

Συγγραφέας

Βιβλιογραφική αναφορά

Έτος
δημοσίευσης

Τίτλος

Robinson, M. F., & Meisinger, E. B. (2022). The Relation Among Phonological Processing, Oral and Silent Reading Fluency, and Reading Comprehension for Students with Dyslexia: A Longitudinal Investigation. *Reading & Writing Quarterly*, 38(5), 436-453. <https://doi.org/10.1080/10573569.2021.1972880>

Πηγή

Βιβλιογραφική αναφορά βιβλίου με έναν συγγραφέα

Ελληνόγλωσση αναφορά

- Σαρρής, Μ. (2022). *Μάθηση της πρώτης ανάγνωσης και γραφής: από τη Γνωστική Ψυχολογία στην Εκπαιδευτική Πράξη*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Δίσιγμα.

Ξενόγλωσση αναφορά

- Jackson, S. L. (2014). *Statistics plain and simple* (3rd edition). Belmont, CA: Cengage Learning.

Βιβλιογραφική αναφορά βιβλίου με δύο συγγραφείς

Ελληνόγλωσση αναφορά

- Γιωτσίδα, Β., & Νικολάτου, Ε.-Κ. (2022). *Η Αφηγηματική Προσέγγιση στην Πράξη: Τεχνικές ενδυνάμωσης και εργαλεία αξιολόγησης της αφήγησης*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.

Ξενόγλωσση αναφορά

- Johnson, R. B., & Christensen, L. (2017). *Educational research: Quantitative, qualitative, and mixed approaches* (6th edition). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Βιβλιογραφική αναφορά βιβλίου με τρεις ή περισσότερους συγγραφείς

Ελληνόγλωσση αναφορά

- Βοσνιάδου, Σ., Νασιάκου, Μ., Χαντζή, Α., & Φατούρου-Χαρίτου, Μ. (2011). *Εισαγωγή στην Ψυχολογία*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.

Ξενόγλωσση αναφορά

Baker, A., Jensen, P., & Kolb, D. (2002). *Conversational learning: An experiential approach to knowledge creation*. Westport, CT: Quorum Books.

Bear, D. R., Invernizzi, M. A., Templeton, S., & Johnston, F. (1996). *Words their way: Word study for phonics, vocabulary, and spelling*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Βιβλιογραφική αναφορά βιβλίου με επιμελητή

Ελληνόγλωσση αναφορά

- Kail, M. (2019). *Η Κατάκτηση της Γλώσσας* (Κ. Διακογιώργη, Επιμ.). Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.

Ξενόγλωσση αναφορά

- Meadows, D. H. (2008). *Thinking in systems: A primer* (D. Wright, Ed.). White River Junction, VT: Chelsea Green Publishing.

Βιβλιογραφική αναφορά βιβλίου με ίδιο συγγραφέα και επιμελητή

Ελληνόγλωσση αναφορά

- Τσιάντης, Γ., & Δραγώνα, Θ. (Επιμ.) (1999). *Μωρά και μητέρες*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτης.

Ξενόγλωσση αναφορά

- Frey, B. B. (Ed.) (2018). *The SAGE encyclopedia of educational research, measurement, and evaluation*. London: Sage Publications.
- Melhuish, E. C., & Moss, P. (Eds.) (1991). *Day care for young children*. London: Tavistock/Routledge.

Βιβλιογραφική αναφορά βιβλίου ομάδας συγγραφέων

Ξενόγλωσση αναφορά

- American Psychological Association (2020). *Publication manual of the American Psychological Association* (7th edition). Washington DC: American Psychological Association.

Βιβλιογραφική αναφορά ηλεκτρονικού βιβλίου

Ελληνόγλωσση αναφορά

- Σιδέρης, Ν. (2018). *Τα Παιδιά δεν Θέλουν Ψυχολόγο. Γονείς Θέλουν!* (Μ. Αλικάκη, Αφηγ.) [Audiobook]. Εκδόσεις Μεταίχμιο. <https://www.politeianet.gr/books/9786180316803-sideris-nikos-metaichmio-ta-paidia-den-theloun-psuchologo-goneis-theloun-202273>

Ξενόγλωσση αναφορά

- Cain, S. (2012). *Quiet: The power of introverts in a world that can't stop talking* (Κ. Mazur, Narr.) [Audiobook]. Random House Audio. <http://bit.ly/2G0Bpbl>

Βιβλιογραφική αναφορά σε κεφάλαιο βιβλίου

Ελληνόγλωσση αναφορά

- Αϊδίνης, Α. (2010). Στρατηγικές ορθογραφημένης γραφής και η ανάπτυξή τους στο δημοτικό. Στο Α. Μουζάκη και Α. Πρωτόπαπας (Επιμ.), *Ορθογραφία: Μάθηση και διαταραχές* (σσ. 137-150). Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
- Αϊδίνης, Α., & Δαλακλή, Χ. (2006). Από τη γραφή στην ορθογραφημένη γραφή: Η επίδραση της φωνολογικής και μορφοσυντακτικής επίγνωσης. Στο Π. Παπούλια-Τζελέπη, Α. Φτερνιάτη και Κ. Θηβαίος (Επιμ.), *Έρευνα και πρακτική του γραμματισμού στην ελληνική κοινωνία* (σσ. 41-64). Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα. <https://www.protoporia.gr/syllogiko-ereyna-kai-praktikh-toy-grammatismoy-sthn-ellhnikh-koinwnia-9789604422418.html>

Ξενόγλωσση αναφορά

- Woods, K., & Griffin, P. (2020). Using Symbols to Make Meaning: Functional Literacy for Students with Additional Needs. In P. Griffin and K. Woods (Eds.), *Students with Additional Needs as Learners* (pp. 43-58). Cham (Switzerland): Springer.
- Wilson, B. G., & Cole, P. (1996). Cognitive teaching models. In D. H. Jonassen (Ed.), *Handbook of research in instructional technology* (pp. 601-621). New York: MacMillan.
- Rattan, A. (2019). How lay theories (or mindsets) shape the confrontation of prejudice. In R. K. Mallett & M. J. Monteith (Eds.), *Confronting prejudice and discrimination: The science of changing minds and behaviors* (pp. 121-140). Academic Press. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-814715-3.00008-4>

Βιβλιογραφική αναφορά λεξικού ή εγκυκλοπαίδειας

- VandenBos, G. (Ed.) (2015). *APA dictionary of psychology* (2nd edition). Washington, DC: American Psychological Association.

Εγκυκλοπαίδεια σε ηλεκτρονική μορφή

- Βικιπαίδεια (n.d.). *Εγκυκλοπαίδεια* *el.wikipedia.org*. Ανακτήθηκε στις 21/9/2022 από τον ιστότοπο <https://el.wikipedia.org/wiki/>

Βιβλιογραφική αναφορά άρθρου σε επιστημονικό περιοδικό με έναν συγγραφέα

Ελληνόγλωσση αναφορά

- Ξάνθη, Σ. Β. (2019). Αξιολόγηση της ορθογραφικής δεξιότητας και γνώσης σε μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. *Έρευνα στην Εκπαίδευση*, 8(1), 92-111. <https://doi.org/10.12681/hjre.20614>

Ξενόγλωσση αναφορά

- Snow, C. E. (2018). Simple and not-so-simple views of reading. *Remedial and Special Education*, 39(5), 313-316. <https://doi.org/10.1177/0741932518770288>
- Goldenberg, C. (2020). Reading wars, reading science, and English learners. *Reading Research Quarterly*, 55(S1), S131-S144. <https://doi.org/10.1002/rrq.340>

Βιβλιογραφική αναφορά άρθρου σε επιστημονικό περιοδικό με δύο συγγραφείς

Ελληνόγλωσση αναφορά

- Σαρρής, Μ., & Πόρποδας, Κ. (2012). Μάθηση της ορθογραφημένης γραφής της ελληνικής γλώσσας: στρατηγικές που χρησιμοποιούν οι μαθητές της Α' τάξης στη γραφή. *Ψυχολογία*, 19(4), 373-397. https://doi.org/10.12681/psy_hps.23696

Ξενόγλωσση αναφορά

- Vidyasagar, T. R., & Pammer, K. (1999). Impaired visual search in dyslexia relates to the role of the magnocellular pathway in attention. *Neuroreport*, 10(6), 1283-1287.
- Wang, S., & Gathercole, S. E. (2013). Working memory deficits in children with reading difficulties: Memory span and dual task coordination. *Journal of Experimental Child Psychology*, 115, 188-197. <https://doi.org/10.1016/j.jecp.2012.11.015>

Βιβλιογραφική αναφορά άρθρου σε επιστημονικό περιοδικό με τρεις ή περισσότερους συγγραφείς

Ελληνόγλωσση αναφορά

- Κυργερίδου Ε., Βόρρια Π., & Κιοσέογλου Γ. (2020). Couple relationships and their perceptions of attachment to their mother. *Psychology: The Journal of the Hellenic Psychological Society*, 21(2), 183-201. https://doi.org/10.12681/psy_hps.23275
- Χοροζίδης, Γ., Καραματσούκη, Α., Κουτσάκας, Φ., & Καραγιαννίδης, Χ. (2020). Εναλλακτικές προτάσεις ταξινόμησης των Μαζικών Ανοιχτών Διαδικτυακών Μαθημάτων MOOCs. *Θέματα Επιστημών και Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση*, 13(1/2), 117-127.

Ξενόγλωσση αναφορά

- VanLehn, K., Jones, R. M., & Chi, M. T. (1992). A model of the self-explanation effect. *The Journal of the Learning Sciences*, 2(1), 1-59. DOI: https://doi.org/10.1207/s15327809jls0201_1
- Protopapas, A., Simos, P. G., Sideridis, G. D., & Mouzaki, A. (2012). The components of the simple view of reading: A confirmatory factor analysis. *Reading Psychology*, 33(3), 217-240. <https://doi.org/10.1080/02702711.2010.507626>

Βιβλιογραφική αναφορά άρθρου σε διαδικτυακό επιστημονικό περιοδικό

Ελληνόγλωσση αναφορά

- Αλεξανδρόπουλος, Γ. (2022, 6 Ιουνίου). Οι επαγγελματικές οργανώσεις των εκπαιδευτικών. Ορισμένες επισημάνσεις. *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, 20(75), 31-54. <https://doi.org/10.26253/heal.uth.ojs.sst.2022.901>

Ξενόγλωσση αναφορά

- Vogel, G. (2022, August 30). Omicron booster shots are coming - with lots of questions. *Science*, 377(6610), 1029-10030. doi: 10.1126/science.ade6584

Βιβλιογραφική αναφορά άρθρου σε διαδικτυακή εφημερίδα

Ελληνόγλωσση αναφορά

- Τσώλη, Θ. (2022, 7 Σεπτεμβρίου). Κορωνοϊός: Ανησυχητικές επιπλοκές σε νεαρά άτομα που νόσησαν ήπια. *Το Βήμα Online*. <https://www.tovima.gr/2022/09/07/science/koronoios-anisyxitikes-epiplokes-se-neara-atoma-pou-nosisan-ipia/>

Ξενόγλωσση αναφορά

- Feltman, R. (2015, July 8). 'Fraudulent' peer review strikes another academic publisher; 32 articles questioned. *The Washington Post*. <https://www.washingtonpost.com/news/speaking-of-science/wp/2015/07/08/fraudulent-peer-review-strikes-another-academic-publisher-32-articles-questioned/>

Βιβλιογραφική αναφορά άρθρου σε πρακτικά συνεδρίου

Ελληνόγλωσση αναφορά

- Σαρρής, Μ., & Πόρποδας, Κ. (2008, 29 Μαΐου). *Η ανάπτυξη της βασικής ανάγνωσης της ελληνικής γλώσσας στην Α΄ Δημοτικού* [Ανακοίνωση]. 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εξελικτικής Ψυχολογίας, Μάιος-Ιούνιος 2008. Αθήνα.
- Παντελιάδου, Σ., & Κ. Μ. Ρόθου (2011). Η ανάπτυξη της μορφολογικής επίγνωσης στα Ελληνικά: μία διερευνητική μελέτη. In ΕΙ. Κιτίς, Ν. Λαβίδας, Ν. Τοπιντζι and Τ. Τσανγαλιδίς (eds), *Selected papers from the 19th International Symposium on Theoretical and Applied Linguistics (ISTAL 19)* (pp. 519-526). Thessaloniki: Aristotle University of Thessaloniki.

Ξενόγλωσση αναφορά

- Fistek, A., Jester, E., & Sonnenberg, K. (2017, July 12-15). *Everybody's got a little music in them: Using music therapy to connect, engage, and motivate* [Conference session]. Autism Society National Conference, Milwaukee, WI, United States. <https://asa.confex.com/asa/2017/webprogramarchives/Session9517.html>
- Maddox, S., Hurling, J., Stewart, E., & Edwards, A. (2016, March 30-April 2). If mama ain't happy, nobody's happy: The effect of parental depression on mood dysregulation in children [Paper presentation]. *Southeastern Psychological Association 62nd Annual Meeting*, New Orleans, LA, United States.

Εισήγηση σε πρακτικά συνεδρίου που δημοσιεύονται στο διαδίκτυο

- Larson, G., Karlsson, E. K., Perri, A., Webster, M. T., Ho, S. Y., Peters, J.,... Lindblad-Toh, K. (2012). Rethinking dog domestication by integrating genetics, archeology, and biogeography. *Proceedings of the National Academy of Sciences* 109(23), 8878-8883. doi: 10.1073/pnas.1203005109

Εισήγηση σε πρακτικά συνεδρίου δημοσιευμένα υπό τη μορφή βιβλίου

- Poulisse, G.-J., & Moens, M.-F. (2009). Multimodal news story segmentation. In U. S. Tiwary, T. J. Siddiqui, M. Radhakrishna, & M. D. Tiwari (Eds.), *Proceedings of the 1st international conference on intelligent human computer interaction: (IHCI 2009) January 20-23, 2009 organized by the Indian Institute of Information Technology, Allahabad, India* (pp. 95-101). Delhi, India: Springer. doi: 10.1007/978-81-8489-203-1_7

Βιβλιογραφική αναφορά σε μεταπτυχιακή εργασία ή διδακτορική διατριβή

Ελληνόγλωσση αναφορά

- Στράντζαλη, Ι. Α. (2019). *Η ποιότητα των λεξικών αναπαραστάσεων στο νοητικό λεξικό και η σχέση της με τη φωνολογική και τη μορφολογική επίγνωση* (Διδακτορική διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης). <http://ikee.lib.auth.gr/record/303817>

Ξενόγλωσση αναφορά

- Hollander, M. M. (2017). *Resistance to Authority: Methodological Innovations and New Lessons from the Milgram Experiment* (Doctoral dissertation, University of Wisconsin-Madison). <https://www.proquest.com/openview/62aa96ec529129932a8b9ea8b913f61e/1?cbl=18750&pq-origsite=gscholar&parentSessionId=cdGWp5vKhEmcD8OCF4j5r%2FsIMtVZLxFwao8QvWgjnWU%3D>

Βιβλιογραφική αναφορά σε κυβερνητική αναφορά

Ελληνόγλωσση αναφορά

- Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης. (2018). *Εθνική Ψηφιακή Στρατηγική 2016-2021: Αναφορά λειτουργικής προόδου*. <https://government.gov.gr/epiteliki-sinopsi-tis-anaforas-litourgikis-proodou-tis-ethnikis-psifiakis-stratigikis-2016-2021/>

Φύλλα Εφημερίδας της Κυβέρνησης

- Ν. 4389/2016. *Επείγουσες διατάξεις για την εφαρμογή της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και άλλες διατάξεις*. Εφημερίδα της Κυβέρνησης (ΦΕΚ 94/Α/27-5-2016). <https://www.e-nomothesia.gr/kat-oikonomia/nomos-4389-2016-phek-94a-27-5-2016.html>

Ξενόγλωσση αναφορά

- Canada Council for the Arts. (2013). *What we heard: Summary of key findings: 2013 Canada Council's Inter-Arts Office consultation*. http://publications.gc.ca/collections/collection_2017/canadacouncil/K23-65-2013-eng.pdf
- Australian Government Productivity Commission & New Zealand Productivity Commission. (2012). *Strengthening trans-Tasman economic relations*. <https://www.pc.gov.au/inquiries/completed/australia-new-zealand/report/trans-tasman.pdf>